

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Шифр та назва спеціальності
032 Історія та археологія

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Історія науки та українознавство

Кафедра
Українознавства, культурології та історії науки)

Рівень освіти
Доктор філософії

Тип дисципліни
Фахова, вибіркова

Семестр
3

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Савченко Леонід Петрович

Leonid.Savchenko@khpi.edu.ua

заступник директора ННІ Соціально-гуманітарних технологій з навчальної роботи, кандидат історичних наук, професор кафедри українознавства, культурології та історії науки

Наукові інтереси: історія вітчизняної суспільно-політичної думки; теорія краєзнавства; історія вищих навчальних закладів; методика викладання гуманітарних дисциплін, історія української державності.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

В межах курсу слухачу пропонується знайомство, вивчення і практичне застосування новітніх знань з історії українського державотворення. Курс подано у вигляді низки блоків, пов'язаних з основними етапами національно-політичного розвитку українських земель.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Історія української державності» є формування у аспірантів поглиблених професійних компетенцій та теоретичних знань з історіографії, джерелознавства, методології дослідження та практики викладання і популяризації історії української державності..

Формат занять

Лекції, семінарські заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит.

Компетентності

K07. Здатність здійснювати історіографічну критику, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

K08. Володіння основами наукового пошуку історичних джерел та здійснення їхнього аналізу, з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

K09. Здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки. Вміння здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження із найактуальніших історичних проблем.

К10. Розуміння основних причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей історичного процесу, набуття навичок критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

К11. Розуміння тенденцій розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхнього зв'язку з минулим досвідом. Вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Результати навчання

ПР07. Володіти методологією історіографічної критики, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

ПР08. Знати та володіти основами наукового пошуку історичних джерел і здійснення їхнього аналізу з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

ПР09. Демонструвати здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки, вміти здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження з найбільш актуальних історичних проблем.

ПР10. Розуміти основні причинно-наслідкові зв'язки та закономірності історичного процесу, демонструвати навички критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

ПР11. Розуміти тенденції розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхній зв'язок з минулим досвідом. Демонструвати вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Обов'язкові дисципліни, передбачені для вивчення аспірантами у 1 та 2 семестрах.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Курс передбачає лекційні заняття, що відбуваються в інтерактивній формі із обговоренням матеріалу, презентації та дискусії на семінарських заняттях.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Лекція 1. Загальне поняття про державу, її сутнісні характеристики та роль у житті суспільства. Концепції держави.

Лекція 2. Історіографія і корпус джерел з історії української державності.

Лекція 3. Зародження перших державних утворень. Державність на землях України у докиївські часи.

Лекція 4. Давньоруська державність княжої доби.

Лекція 5. Українська козацька державність та самоврядування.

Лекція 6. Формування державницької ідеї в українській суспільно-політичній думці нового часу.

Лекція 7. Українські держави часів революції 1917-1921 років.

Лекція 8. Нерадянські українські державницькі альтернативи другої половини ХХ ст.

Лекція 9. Роль і місце України в політичній системі та національно-державному устрої СРСР.

Радянська національна квазідержавність.

Лекція 10. Розпад Радянського Союзу і утворення новітньої української держави. Проблеми історії новітньої української держави.

Теми практичних занять

Семінар 1. Загальне поняття про державу, її сутнісні характеристики та роль у житті суспільства. Концепції держави.

Семінар 2. Історіографія і корпус джерел з історії української державності.

Семинар 3. Зародження перших державних утворень. Державність на землях України у докиївські часи.

Семинар 4. Давньоруська державність княжої доби.

Семинар 5. Українська козацька державність та самоврядування.

Семинар 6. Формування державницької ідеї в українській суспільно-політичній думці нового часу.

Семинар 7. Українські держави часів революції 1917-1921 років.

Семинар 8. Нерадянські українські державницькі альтернативи другої половини ХХ ст.

Семинар 9. Роль і місце України в політичній системі та національно-державному устрої СРСР. Радянська національна квазідержавність.

Семинар 10. Розпад Радянського Союзу і утворення новітньої української держави. Проблеми історії новітньої української держави.

Теми лабораторних робіт

Не передбачені

Самостійна робота

Базові терміни і поняття історії української державності. Основні концепції і трактування поняття держави у науковій літературі. Основні етапи розвитку історіографії української державності. Місце проблематики української державності у дослідницькому полі різних наукових шкіл. Перші форми державності на землях України у дослов'янські часи. Античні держави Північного Причорномор'я. Норманська дискусія: трактування і аргументи сторін. Державні інституції Київської Русі. Еволюція державного устрою Великого князівства Литовського. Державні інституції Речі Посполитої. Устрій Запорізької Січі, територіальний поділ Вольностей Запорозьких. Формування української козацької держави за правління Богдана Хмельницького. Гетьманська держава останньої чверті XVII – XVIII століть: форма правління, державні інституції, адміністративно-територіальний устрій, основні верстви населення.

Особливості Слобідських полків у порівнянні з іншими формами козацького самоврядування. Занепад Гетьманщини та ліквідація автономних прав козацької України. Самостійницька ідея в українському русі на рубежі XIX–XX століть. Українська Народна Республіка створена і очолювана Центральною Радою. Українська Держава Павла Скоропадського. Західно-Українська Народна Республіка. Українська Народна Республіка, керована Директорією. Ідея соборності в подіях революції 1917 -1921 рр. Огляд наукової літератури Утворення СРСР, особливості його національно-державного устрою. Український консерватизм як один з напрямків української державницької ідеї у період між світовими війнами. ОУН, її ідеологія, методи боротьби за українську державність. Український фактор у геополітичних зрушеннях, викликаних Другою світовою війною. Історіографічний огляд. Основні напрямки українського дисидентського руху в УРСР. Вплив політики перебудови на національне питання в СРСР. Виникнення і діяльність Народного Руху України наприкінці 1980-х років – на початку 1990-х років. Декларація про державний суверенітет України та Акт проголошення незалежності України: порівняльний аналіз історичних документів. Розподіл повноважень і відповідальності між гілками влади, а також основними державними інституціями в сучасній Україні..

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Аніщук Н. В. Історія і перспективи української державності : навчально методичний посібник / Н. В. Аніщук. — Одеса : Юридична література, 2021. — 88 с. — (Серія «Навчально методичні посібники»).

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14946/Аніщук%20Н.%20В.%20Історія%20і%20перспективи%20української%20державності.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2. Гриценко О. А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України; Інститут культурології НАМ України. – К, 2019. – 320 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0014963

3. Романько І. І. Воєнна історія України. Навчальний посібник. Частина перша : Воєнна історія України первісної епохи – XIX століття / І. І. Романько. – Кропивницький : ЛА НАУ, 2021. - 372 с. – URI: <https://dspace.sfa.org.ua/handle/123456789/976>

- 4.Романько І.І. Воєнна історія України. Навчальний посібник. Частина друга: Воєнна історія України ХХ – початку ХХІ століть. – Кропивницький: Видавництво ЛА НАУ, 2021. – 492 с. – URI: <https://dspace.sfa.org.ua/handle/123456789/977?locale=ru>
- 5.Романько, І. І. Історія та культура української діаспори. Навчальний посібник. Частина перша / І. І. Романько. – Кропивницький : ЛА НАУ, 2020. – 328 с. – URI: <http://dspace.sfa.org.ua:80/handle/123456789/990>
- 6.Романько, І. І. Історія та культура української діаспори. Навчальний посібник. Частина друга / І. І. Романько. – Кропивницький : ЛА НАУ, 2020. – 260 с. – URI: <http://dspace.sfa.org.ua:80/handle/123456789/991>
- 7.Танцюра В. І. Історія України : навчальний посібник / В. І. Танцюра, С. М. Куліш, О. О. Пересада. – 2-ге вид., доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. – 536 с. – URI: https://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/metod_ua/pdf/tancura_kulich_peresada_2020.pdf
- 8.Шевченко А. Є. Історія держави і права України : навчально-методичний посібник / А. Є. Шевченко, С. В. Кудін – Вінниця: ТОВ «Твори» – 2020. – 688 с. – URI: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2FMB_Pravo/Shevchenko-DPU.pdf

Додаткова література»

- 1.Бадида А.Ю. Соціальна держава в умовах глобалізації: монографія. – Ужгород: РІК-У, 2019. 200 с. – URI: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25281>
- 2.Гончарук-Чолач Т. В. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : монографія / Т. В. Гончарук-Чолач та ін.; за ред. проф. О. М. Рудакевича. - Тернопіль : ЗУНУ, 2021. - 338 с. – URI: <https://hdl.handle.net/11300/15487>
- 3.Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 620 с., 124 с. іл. – (Україна. Нариси історії). http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016476
- 4.Кудлай О. Б. Міністерство освіти УНР доби Української Центральної Ради: створення, структура, діяльність / Відп. ред. В. Ф. Верстюк. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2019. – 160 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0014854
- 5.Кульчицький С. В. Володимир Винниченко: "Бути чесним з собою..." / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – К.: Парлам. вид-во, 2019. – 512 с. – (Політичні портрети) http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0014765
- 6.Кульчицький С. В. Симон Петлюра: "Я вірю і певний, що Україна як держава буде!" / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – Київ: Парламентське вид-во, 2021. – 672 с. – (Політичні портрети) http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017109
- 7.Кульчицький Станіслав. Рашизм vs ленінізм? Роздуми історика на переламі епох. Київ, 2023. 31 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017665
- 8.Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія / Борис Олександрович Парахонський, Галина Михайлівна Яворська. – Київ : НІСД, 2019. – 560 с – URI: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-07/Monografiya_Ontologiya_print.pdf
- 9.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 1 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 802 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979
- 10.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 2 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 803-1526 с. – URI:

- http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016980
11. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. Кн. 3 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь, С. Блащук. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 844 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017541
12. Революція Гідності: на шляху до історії: Збірник наукових праць / Відп. Ред.: І. Пошивайло, Л. Онишко. Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності; Український інститут національної пам'яті; Інститут історії України Національної академії наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Український католицький університет. Київ: Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015587
13. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: Полководець, дипломат, державотворець / Наук. Ред. Ю. І. Шаповал. НАН України. Інститут історії України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. Київ: Парлам. Вид-во, 2020. 752 с. (Політичні портрети) – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015239
14. Смолій В., Степанков В. Феномен Української національної революції XVII ст.: компаративні та евристичні проєкції / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2019. 374 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0014814
15. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія Українського Гетьманату в міжнародних політичних комбінаціях раннього нового часу / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 512 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017061
16. Смолій В., Ясь О. Суспільні ідеали та уявні проєкції українського майбутнього у репрезентації «діючих» генерацій інтелектуалів ХХ – початку ХХІ ст. / За ред. В. Смолія; Упорядк. Бібліограф., імен, і предмет, покаж. С. Блащук. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2019. 302 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0014863
17. Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921–1928). Колективна монографія. – Том 1 / Відп. ред. С. Кульчицький; Авт. кол.: Л. В. Гриневич, Т. М. Євсєєва, Г. Г. Єфіменко, С. В. Кульчицький, С. Р. Лях, В. І. Марочко, О. М. Мовчан, І. Є. Ніколаєв, Р. Ю. Подкур, Я. Л. Примаченко, О. Л. Рябченко, О. В. Юркова, Л. Д. Якубова. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2015. – 656 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=10622
18. Україна в історії Європи ХІХ — початку ХХІ ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2020. – 814 с. – URI: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015027
19. Україна в історії Європи ХІХ — початку ХХІ ст.: історичні нариси. монографія. За ред. чл.-кор. НАН України С.В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с. – URI: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30836>
20. Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / Упорядк. Наук. Апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 176 с. – URI: <http://resource.history.org.ua/cgi->

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкове оцінювання у вигляді: робота на семінарах: 40% семестрової оцінки; самостійна робота: 40% семестрової оцінки; іспит: 20% семестрової оцінки.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Аспіранти повинні дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
17 жовтня 2023 р.

Завідувач кафедри
Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис
17 жовтня 2023 р.

Гарант ОП
Олена ТВЕРИТНИКОВА